

PREDGOVOR

Uredništvo godišnjaka »Narodna umjetnost« zamislilo je da pripremi za tisak poseban tematski svezak s priložima koji bi se pozabavili pitanjem o poimanju folkloru u sadašnjem trenutku. Radni naslov bio je formuliran kao pitanje: »Izravna usmena umjetnička komunikacija kao osnovni kriterij za poimanje folkloru — da, ne, ili ... ?«

Uredništvo se obratilo većem broju stručnjaka zainteresiranih za odgovarajuća teorijska pitanja folkloru — u Jugoslaviji i u drugim zemljama — s molbom da napišu svoj prilog za taj svezak. U popratnom dopisu bili su ovako naznačeni okvirni problemi za raspravu:

»Posljednjih godina postignut je napredak u shvaćanju folkloru njegovim obilježavanjem kao »umjetničke komunikacije u malim grupama«, kao »prirodne, kontaktne umjetničke komunikacije« i sl. umjesto prijašnjih ključnih težišta na kriterijima kolektivnoga, anonimnoga, tradicijskoga itd.

Ovakvo shvaćanje folkloru oslobodilo je folkloristiku balasta nekih danas već zastarjelih orijentacija, ali je u isti mah neke aspekte ostavilo neriješenima, a pridodalo je i nova otvorena pitanja.

Ostalo je neriješenim u kakvu su odnosu prema tako shvaćenom folkloru sve one razne pojave koje su za folklor od bitne relevancije, ali se ne uklapaju u njegove navedene kriterije. Pripadaju li, prema gornjim mjerilima, folkloru tekstovi s folklornom tematikom sačuvani iz prijašnjih vremena, koji nisu nastali kao točni zapisi izravne komunikacije; a i današnji zapisi tekstova koji su, budući zapisani, izlučeni iz izravnoga komunikacijskog procesa? Da li se kriterij usmenosti primjenjuje samo na žanrove književnog folkloru — koji se priopćuju usmeno ili on, mutatis mutandis, vrijedi i za folklornu glazbu, ples teatar, običaje? Što je, s ovog gledišta, s predmetima, s likovnim folklorom? Što je s natpisima kakvi su, primjerice, grafiti? Koja su mjerila za određivanje onoga što se smatra umjetničkim u folklornoj komunikaciji? Kakav je odnos prema oblicima komunikacije koji sami po sebi nisu usmeni ni folklorni, ali se pod utjecajem vlastite sredine u kojoj je folklorno komuniciranje u mnogo čemu dominantno? U kakvu su odnosu prema folkloru, shvaćenom kao izravna usmena komunikacija, raznoliki aspekti folklorizma? Kako da se ocijene, s gledišta drugačijeg tipa komunikacije, pojave iz domene masovne kulture, kojima se katkada pripisuju a katkada odriču obilježja modernih ekvivalenta folkloru?

Ova pitanja, a i druga ovdje nespomenuta, postavljaju se i inače češće. Želja nam je da nizom priloga kompetentnih stručnjaka, okupljenih oko zajedničkog tematskog okvira, pokušamo dati prilog njihovu razbistravanju.«

Odaziv autora pokazao se brojčano znatnim i problematski raznolikim, s mišljenjima koja, dakako, nisu ujednačena — što uredništvo nije ni očekivalo ni željelo. Želja je uredništva bila da se bitni aspekti naznačenog problema jasnije artikuliraju, da se neka rješenja nagovijeste i da se potakne dalja rasprava. Prilozi koji slijede — a razvrstani su po tematskoj srodnosti — pokazat će koliko se u tome uspjelo. Uredništvo zahvaljuje autorima na suradnji.

Svi članci, sadržani u ovom svesku, objavljeni su na stranim jezicima (na engleskom, njemačkom i jedan prilog na talijanskom) u izvanrednom svesku »Narodne umjetnosti« 1981, naslovljenom **Folklore and Oral Communication — Folklore und mündliche Kommunikation**. Jedino prilog Vilmosa Voigta, koji se donosi u ovom svesku, nije bio objavljen u međunarodnom izdanju »Narodne umjetnosti« budući da je već publiciran na drugome mjestu na engleskom jeziku. Međunarodno i ovo izdanje uredila je Maja Bošković-Stulli.

Uredništvo